

Nf. 24.

26
VISVM PROPHEVICVM,

Ezechieli c. XXXVII, 2-14. oblatum,

DE

OSSIBVS HVMANIS,
PRIMO QVIDEM ARIDIS AC DISPERSIS, DE-
INDE VERO NERVIS, CARNE ET CVTE OBVDCTIS, AC
DENIQVE VITALI SPIRITV ANIMATIS,

CIVIBVS ACADEMIAE

FRIDERICIANAE

IN PENTECOSTALIBVS FERIIS PIE MEDITANDVM PROPONIT

PRORECTOR
D. IO. HENR. MICHAELIS,

FAC. THEOL. SENIOR, ET SEMINARIJ
THEOL. DIRECTOR,

VNA CVM

CANCELLARIO, DIRECTORE
ET RELIQVIS PROFESSORIBVS EIVSDEM
ACADEMIAE.

ANNO MDCCCXXXIV.

HALAE MAGDEBVRGICAE.

LITTERIS KITLERIANIS.

Admirabile visum est, NOBILISSIMI CIVES, quod EZECHIELI Propheta c. XXXVII, 1-14. oblarum a Deo legimus, de ossibus hominum interfectorum, primo quidem aridis, inque superficie vallis alicuius dispersis, deinde vero coniunctis, nervisque, carne & cute obductis, ac denique vitali spiritu animatis. Absolvitur id duabus potissimum partibus: prior *ipsum typum* propheticum, Ezechieli in visione ista exhibitum exhibet v. 1-10. posterior *evolutionem & explicationem* illius *typi* subiungit v. 11-14.

Quod ad *typum ipsum* adinet, visus est sibi Ezechiel fuisse *in medio campi*, seu *vallis* v. 1. non vagæ forte ac indefinitæ, ut, quanam illa nominatim fuerit, ambigi oporteret; quanquam vernacula versio nostra, minus presse ad fontes Hebræos, *ein weis Feld* reddiderit: sed, ut authenticus textus habet, *בְּתוֹךְ הַבְּקָעָה* *in medio vallis illius*, ac proin certæ alicuius ac determinatæ vallis, quæ Ezechielici voluminis attento lectori ex antecedentibus nota iam esse debuit ac potuit. Cuiusnam igitur? illius nempe, quæ Babylonici imperii oppido *Theb. Abib* apud Chaboram fluvium, vbi Propheta cum bonâ Iudæorum exulum parte captivus degebat, vicina erat c. III, 22-23. collato ibidem v. 15.

Modus vero, quo Ezechiel & fuit illic, & sibi a Deo ostensa vidit, non corporalis, sed ecstatis fuit: prout ipse nos docet Propheta v. 1. *Falsa*, inquit, *est super me manus Domini, & eduxit me* (non corporaliter, sed) *in spiritu Dominus*. Vbi formula illa *in spiritu*, in fontibus Hebræis absolute posita, perinde valet ac synonymæ, *in visionibus Dei* c. VIII, 3. & c. XL, 2. *in visione*, *in spiritu Dei* c. XI, 24. item *ἐν πνεύματι* *in visione* Act. XXVI, 9. siue, ut Paulus loquitur, *non in corpore, sed extra corpus* 2 Cor. XII, 2. Plane ut & Ioannes Apostolus se ait fuisse *ἐν πνεύματι, in spiritu*, vbi illustria illa visa apocalypica contemplanda accepit Apoc. I, 10. c. IV, 2. c. XXI, 10. Ex quo intelligimus, Ezechielem, quum hæc vidit, corpore quidem mansisse in oppido Theb. Abib, cæta loco commorationis suæ ordinario; mente vero, eaque a Spiritu Dei elevata & veluti abstracta, in vicina oppido isti fuisse valle.

Obit.

Obiectum, quod Ezechiel ea occasione vidit, initio quidem triste ac, vt videbatur, desperatum; mox vero, ex leta, quam subiit, catastrophe, non iucundum minus fuit, quam admirabile. Erat vtique, quod Ezechieli per campum illum circumducto ostendebatur, spectaculum longe tristissimum: *ossa hominum v. 1.* eaque (vt v. 9. vocantur) *intersectorum*; nec pauca illa, sed multa valde, & campum totum circumcirca implentia, siccaque vehementer v. 2. De quibus cum interrogaretur Propheta, *Fili hominis, putasne, viuunt ossa ista?* respondit: *Domine Deus, tu nosti.* Non, quasi Ezechiel dubitauisset de futura olim vniuersali mortuorum resurrectione, cuius fidem ecclesia Christi articulo III. Symboli Apostolici profitetur: vt pote de qua non minus certus poterat esse, quam Lazari soror Martha; quæ ad vocem Christi, *Resurget frater tuus*, animo nequidquam suspensio aut hæsitante, *Scio*, inquebat, *fore, vt resurgat in resurrectione in die nouissimo*, Ioh XI, 23. 24. Potius responsione ista innuit Propheta, ignorari a se, quodnam esset Dei consilium circa hæc ossa, quæ, vt tunc temporis & eo in loco se habebant, facile intelligebat, cariei suæ, tantumque non totali corruptioni, ad consummationem vsque sæculorum relictum iri, tantum abest, vt vitam in præsentem recuperatura essent, nisi Domino visum esset, diuina potentia vitam eis reddere. Igitur, quoad Deus ea super re mentem consiliumque suum ipse non declarasset, propositam questionem sibi prorsus insolubilem futuram esse, diuinus vir ingenue fassus est.

Sed vbi humanitas tristitia quæque sunt, & deplorata, ibi diuina virtus & potentia lætiora succedere facit. Postquam nempe Propheta ignorantiam suam de recuperanda ossibus istis vita fassus esset, ossium res, supra humanam spem & expectationem, in melius ire cepit; idque ex diuino imperio, cuius effectus fuit præsentissimus. Iubetur enim Ezechiel ossa illa adloqui voce (si quidem humanitus res spectaretur) paradoxa, sed non minus potente & efficace, quam imperiosa. Procemialis adloqui formula maiestatis plenissima est v. 4. *Ossa arida, audite verbum Domini.* Eius vero argumentum primo in compendio exhibetur v. 5. *Hec dicit Dominus ossibus his: Ecce ego intromittam in vos spiritum, & uiueris.* deinde per exergiam quatergemino orationis membro declaratur v. 6. Membrum primum declarationis est, *Et dabo su-*

per vos nervos; alterum, & succrescere faciam super vos carnes; tertium, & superextendam in vobis cutem; quartum vero, idque primum, & dabo vobis spiritum; & videris: quibus subiungitur totius promissionis confirmatio, *Et cognoscetis me esse Dominum.*

Successus autem effectusque diuini huius imperii, vt maxime notabilis, sic initio quidem aliqualis & inchoatus, in progressu vero plenarius & completus exstitit. De priore sic narrat Propheta v. 7. 8. *Factus est sonitus, propheta me. & ecce commotio: & accesserunt ossa ad ossa, vnumquodque ad iuncturam suam. Et vidi, & ecce super ea nervi & carnes adscenderunt: & extensa est in eis cutis desuper.* Equid vero defuit huic effectui? illud, puta, quod Ezechiel verbis iam memoratis proxime subiicit, momentum maiorem in modum memorabile, & quod vncialibus litteris scribatur, dignum: *ET SPIRITUM NON HABEBANT.* Igitur quemadmodum generant opera Dei successus & veluti gradibus suis procedunt, & sua quaque tempora habent, vti vel ipsa creationis huius vniversi historia docere nos potest; ita etiam hoc circa ossa ista opus, vltimum suum complementum consequi debuit. Proinde iubetur Propheta nouo adloquio spiritum his verbis compellare v. 9. *Hac dicit Dominus Deus: A quatuor ventis veni spiritus, & insuffla super imperfectos istos, & reuiviscant.* Quo facto, eadem ossa, quae arida prius, postmodum vero nervis, carne & cute obdacta, quanquam adhuc inanimata fuerant, spiritu ingresso animata sunt. *INGRESSVS EST, INquit, IN EA SPIRITVS, ET VIXERVNT: steteruntque super pedes suos, exercitus grandis nimis valde.*

Hactenus, o Ciues, vniuersi illius prophetici cognouistis historiam: nunc igitur cupietis explicationem ac sensum eius paucis percipere. Deus ipse, tanquam optimus verborum suorum interpres, dedit explicationem, quae, quoniam authentica est, expectationem vestram non faller. Dixit enim Dominus ad Ezechielem v. 11-14. *Fili hominis, ossa haec vniuersa domus Israel sunt. Ipsi dicunt: Aruerunt ossa nostra, & perit spes nostra, & abscessit sanus. Propterea uaticinare, & dicas ad eos: Haec dicit Dominus Deus, Ecce ego aperiam tumulos vestros, & educam vos de sepulcris vestris, popule mi, & inducam vos in terram Israel. Et scietis, quod ego Dominus sim, cum aperuero sepulera vestra, & eduvero vos de tumulis vestris, popule mi. Et dabo spiritum meum in vobis.*

his, & uiuetis, & requiescere uos faciam super humum uestram: & scietis, quod ego Dominus loquutus sim & fecerim, ait Dominus.

Liquet autem ex his uerbis, esse hoc uisum declarationem & confirmationem superioris uaticinii c. XXXVI, 24. seqq. quo Deus populo Iudaico reditum ex captiuitate in patriam, una cum subsequutura Spiritus sancti effusione, iudem iam promiserat. Liquet inde porro, uisum hoc esse desumptum ex reuelata doctrina de futura carnis resurrectione, seu ipsis fidelibus ueteris Testamenti non ignorata, u. g. Danieli c. XII, 2. *Et multi, ex dormitantibus in terra puluaris euigilabunt (seu euigilantes fient), alii ad uitam aeternam, alii uero ad probra, ad ignominiam aeternam.* Liquet item, posse illud fidei mysterium de resurrectione carnis, ex hoc ipso uiso prophetico commode & ualiter illustrari: siue consideremus elegantissimam futuram mortuorum resurrectionis imaginem, nobis in eo representatam: siue respiciamus scopum, quo Deus reductionem Iudaeorum ex Babylonica captiuitate, sequenturamque uirificationem tempore noui Testamenti, per Spiritus sancti in eos effusionem, sub typo resurrectionis mortuorum pingere & confirmare uoluit, eo scilicet modo, quo Abrahamus, Paulo teste Rom. IV, 17. *credidit Deo, qui uiuificat mortuos, & uocauit ea quae non sunt, tanquam eaeque sunt.* Recte enim HIERONYMVS in Comment. ad hoc uisum Ezechielicum monuit: *Nunquam ponereur similitudo resurrectionis ad restitutionem populi Israelitici significandam, nisi staret ipsa resurrectio, & futura crederetur: quia nemo de rebus non exstantibus incerta confirmat.*

Ut uero haec liqueant, tamen, si Deum (at quantum & quam *eternis* restem!) audimus, *Ossa isthaec* in hoc typo prophetico sunt *totia domus Israel*; eaque *arida*, in quantum tempore captiuitatis spes Iudaeorum periisse, ipsique abscissi & excisi esse uidebantur; sed *neruis, carne, cute obducta*, quatenus, regnante postmodum Cyro Perlarum rege, soluta captiuitate, uelut apertis tumulis, Iudaei ex peregrino in patriam solum remeaturi, ibique sua rursus habituri essent domicilia, fundos, rempublicam & sacra publica; denique *ingressu spiritu uiuificata*, quatenus post aduentum Christi Ecclesia donorum Spiritus sancti largo imbri perfundenda esset, ad ueram uitam, quae ex Deo est, agendam.

Ac de his quidem euentibus futuris, ut letissimis ac exoptatiss.

tissimis, tamen Iudæi, triste in Babylonia exilium agentes, desperabant, sæpe ingeminantes illud, *Periit spes nostra, excisi sumus nobis!* Exemplum erant communis illius miseriæ, corruptionis ac peruersitatis hominum, de qua Ieremias c. XVII, 9. *Prauum est, inquit, cor omnium, & inscrutabile,* siue ut vernaculus interpretæ reddidit, *Es ist das Herz ein troyzig und verzage Ding.* Vti enim prius securi fuerant, neque Prophetarum vocibus, captiuitatem prænunciantibus, credere voluerant; ita, quum iam hæerent in illa, in contrarium desperationis adfectum abrepti sunt, ut dicerent: *Quod ad ambas illas gentes, quas Dominus elegerat, eas reiecit, reiectione nempe perpetua,* Ier. XXXIII, 24.

Ceterum ut in typo Ezechielico reuiuiscendum sceletorum, duo distincta ac ipso tempore diuersa representata momenta sunt, vnum compactio ossium per obductos nervos, carnem, cutem, ita ut spiritus in eis nondum esset v. 8. alterum, eorandem compactorum ossium, seu corporum, subsequuta animatio per ingressum spiritum; sic in antitypo, seu mysterio per typum adumbrato, eadem momenta intelliguntur tum re ipsa, tum tempore differre. Estque tum heic tum illic aliquis ad primam primi hominis creationem respectus & allusio, Gen. II, 7. *Formauit Dominus Deus hominem de limo terre,* quod est momentum prius; *& inspirauit in naves eius spiritaculum vite,* & factus est homo in animam viuentem, quod est momentum posterius. Plane ut ipsorum ethnicorum fabula, que apud STEPHANVM BYZANTINVM sub voce Ἰνδύου, & apud LVCIANVM in Prometheo, descripta legitur, ad eandem creationis historiam respexit, cum *Iupiter Prometheo & Minerue in mandatis dedit, ut ex luto simulacra (hominum) formarent, & ventis aduocatis omnia inspirauit, & uita reddidit.*

Quod igitur ad typum propheticum, recte B. HIERONYMVS Comment. ad v. 8. vñ Ezechielici, *Primum, inquit, ossa cum aliis ossibus nervorum vinculis colligantur; deinde implentur carnibus, & desuper ob pulcritudinem exceditur cutis, qua nudarum carniū operiat scditatem; & euic accipiunt spiritum, qui viuere ea facit.* Quod vero ad antitypum, populus Iudaicus, quum ex permissione Cyri in patriam reuersus, auitos fundos, remque publicam suis legibus gubernatam, cum sacris publicis, Leuiticæ legi conformatis, recepisset, desiderat quidem instar aridorum disperforumque esse ossium; ceperat contra non solum aliquid esse sceleton, coniunctorumque veluti ossium compages, verum etiam in corpus euaserat, neruis quasi & carne, cuteque obiectum: sed dici de his vtique potuit, *Spiritus non erat in eis, seu non habebant spiritum.* Quod si tum, cum Christus iam quidem uenisset, nondum vero, passionibus ac morte exandatis, exaltatus esset, tamen Ioannes Euangelista c. VII, 39. dicere potuit,

potuit, *Nondum* (effusus) *erat Spiritus sanctus, quoniam Iesus nondum glorificatus erat*; utique multo magis sic potuit dici tempore veteris oeconomia, quoniam Iesus non modo nondum glorificatus, sed necdum in carne manifestatus fuit. Non quasi tempore veteris Testamenti plane nondum exsistisset Spiritus, neque quasi eius dona cum praeis fidelibus nulla omnino communicata fuissent; (potius Deus populo Iudaico ex captiuitate reduci per Haggaeum c. II, 5. nunciari iussit: *Verbum, quod pepigi vobiscum, cum egrederemini de terra Aegypti, & Spiritus meus eris*, seu secundum veritatem Hebraicam, *persisturus est, in medio vestrum*): sed quod ea largitate, qua in Apostolos & fideles noui Testamenti post ascensionem Christi effundit debuit, nondum fuisset. Qua de re adscribere iuvabit ALEX. MORI ad locum Ioannis adlegatum verba, ex eius *Causa Dei* p. 112. *Non esse dicuntur in Scriptura, qua non adparens illustrem in modum, aut quorum non est memorabilis & conspicua multitudo, ac vber in signe. Spiritus autem sanctus & ab aeterno erat, & in Propheciis erat, nec Patribus V. T. deoraz, sed longe paucioribus & obscurius & parcius indulgebatur. Haecenus igitur non fuisse dicitur Ioanni, ut via sanctuarii caelestis nondum fuisse manifestata dicitur auctorē ad Hebraeos. Premittitur a Christo iamiam daturo, & promissus erat a Propheciis olim dandus per Christum, & initio epistolae ad Ephesios Spiritus promissionis vocatur. Nondum igitur erat: quippe promissus, non missus erat ille Spiritus, per quem *Evangelizati fuerunt omnes Christiani*.*

Ex dictis sequitur, posterius illud momentum, quod in visi Ezechielici antitypo deprehendimus v. 14. *Dabo Spiritum meum vobis, & vivetis*, non quidem prorsus excludere tempora veteris Oeconomiae, in primis tamen spectare ad tempora noui Testamenti, atque in his demum illustrissimum complementum & deuisse accipere, & accepisse. Id ipsum vero confirmatur ex analogia aliorum vaticiniorum sacri Codicis, in quibus eadem promissio, de dando Spiritu Dei, ad noui Testamenti tempora palam spectant, ut sunt Esa. XXXII, 15. c. XLIV, 3. c. LIX, 21. Ezech. XXXVI, 26. 27. c. XXXIX, 29. Zach. XII, 10. & quod vaticiniorum illorum omnium princeps est, Ioc. III, 1. 2. siue (ex alia Capitulum distinctione) c. II, 28. 29. *Et erit post haec, effundam Spiritum meum super omnem carnem: & prophetabunt filii vestri, & filiae vestrae: senes vestri somniant somniant, & iuvenes vestri visiones videbunt. Sed & super seruos & ancillas in diebus illis effundam spiritum meum.* Haec ipsa enim verba sunt, quae tum, eum Spiritus sanctus in prima noui Testamenti Pentecoste largissime effusus esset, impleta esse Petrus Apostolus pronunciauit Act. II, 16. seqq.

Quid ad vos vero, Carissimi Ciues, haec haecenus dicta? & quem fructum inde pro vobis comparare poteritis? Equidem si promissio diuina de dono Spiritus sancti ad solos pertineret Iudaeos, misera fors vestra & nostra, qui ex gentibus sumus, futura esset: quod vero ante omnia reputandum vobis est, licet Ezechielica haec promissio ad Iudaeos nominatim spectet, tamen donum ipsum promissum commune gentibus eum Iudaeis est; id quod Petrus in prima noui Testamenti conuentione pentecostali grauiter inculcauit Act. II, 39. *Vobis est ista promissio, & filiis vestris, & omnibus, qui procul sunt, quoscumque aduocauerit Dominus Deus noster.* Quam obrem reputate apud animos vestros felicitatem temporum nostrorum, qui sub nouo Testamento iam viuimus, ubi Spiritus sanctus non solum promissus,

missus, sed etiam missus est, mittiturque, & mittetur ad finem vsque mundi: adeo
 vt doni huius celestis participes reddi possint, qui qui illud a Patre in nomine Filii
 pii precibus efflagitauerint, & vltro a Deo oblatum penes se ad miserint. Reputa-
 te item, quanta sit illorum, in quibus Spiritus Dei est, beatitas: tanta scilicet, vt
 omnes illos, qui Spiritu Dei carent, similes esse ossibus, iisque aridis, in quibus
 nec vita, nec vitales sunt motus & operationes, qualia Ezechiel in valle ostensa
 sunt. Et si vel maxime intellectus vestro non solum iurisprudentiam omnem,
 omnem item salutaris artis scientiam, philosophiam omnem, omnem denique
 humanitatis disciplinam, sed, quod plus est, ipsam theologiam cognitionem
 complexi essetis; tamen si non sceleta & ossa arida, tamen vitra nihil essetis futuri,
 quam inanimata corpora, aut cadavera potius, si quidem hoc vitali spiritu,
 qui vere *Spiraculum spiritus vita* appellari meretur, essetis destituti: plane vt de
 ossibus Ezechiel ostensis, quum nervis, carne & cute obducta iam essent, tamen
 v. 8. dicebatur: *sed spiritus non erat in eis*. Quales homines Iuda Apostolo in *Epi-*
stola ipsius v. 19. vocantur *ψυχολογῶντες, ἢ ζῶντες, ἀνίμαλα, σπῖριτον οὐκ*
ἔχοντες. Agite igitur, carissimi Cives, & his pentecostalibus maxime feriis Deum,
 qui vitam spiritum in vos sufflare pronus est & cupit, adeo nolite resistere, vt po-
 tatis, sicut Propheta nomine Dei per modum imperii dicebat v. 9. *A quatuor ventis*
veni spiritus, & insuffla super interfectos istos, & renouiscant; ita vos *ἐκτρο-*
πῆσαι & supplici prece Spiritum sanctum compellatis, vt ingredi in vos dignetur,
 vosque animet, moueat, & per omnem vitam in recto tramite ducat. Considerate
 enim, quod B. LUTHERVS in Catechismo minore, vbi articulum tertium Symboli
 Apostolici explicat, notanter vrget: *Credo, me propriis rationis meae viribus Iesu*
Christo, Domino meo, fideri, aut ad eum accedere, & peruenire, nullo modo posse:
sed Spiritus sanctus per Euangelium me vocauit, suis donis illuminauit, in recta
fide sanctificauit & conseruauit. Hoc si feceritis, bene vobis & in hac vita & in
 aeternum erit. Interim & hoc reputate, medium accipiendi Spiritus sancti esse
 verbum Dei. Hinc in Ezechielico viso Propheta iubebatur ossa illa arida com-
 pellere, & hac ipsa compellatione, *Ossa arida, audite verbum Domini!* item *Veni*
spiritus, & insuffla super interfectos istos! Spiritum vitalem illis conferre. Igi-
 tur quum & his ipsis pentecostalibus diebus verbum Dei, idque efficacissimum
 & potentissimum, in publicis cœtibus personabit, nolite illius auditum, & per
 consequens fructu eius salutari, hoc est, collatione donorum Spiritus sancti
 ipsi vos priuare. P. P. in Academia Fridericiana in feriis Pentecostalibus **ANNI**
CIC 13 CCXXXIV.

Ja 1586

ULB Halle

3

001 508 687

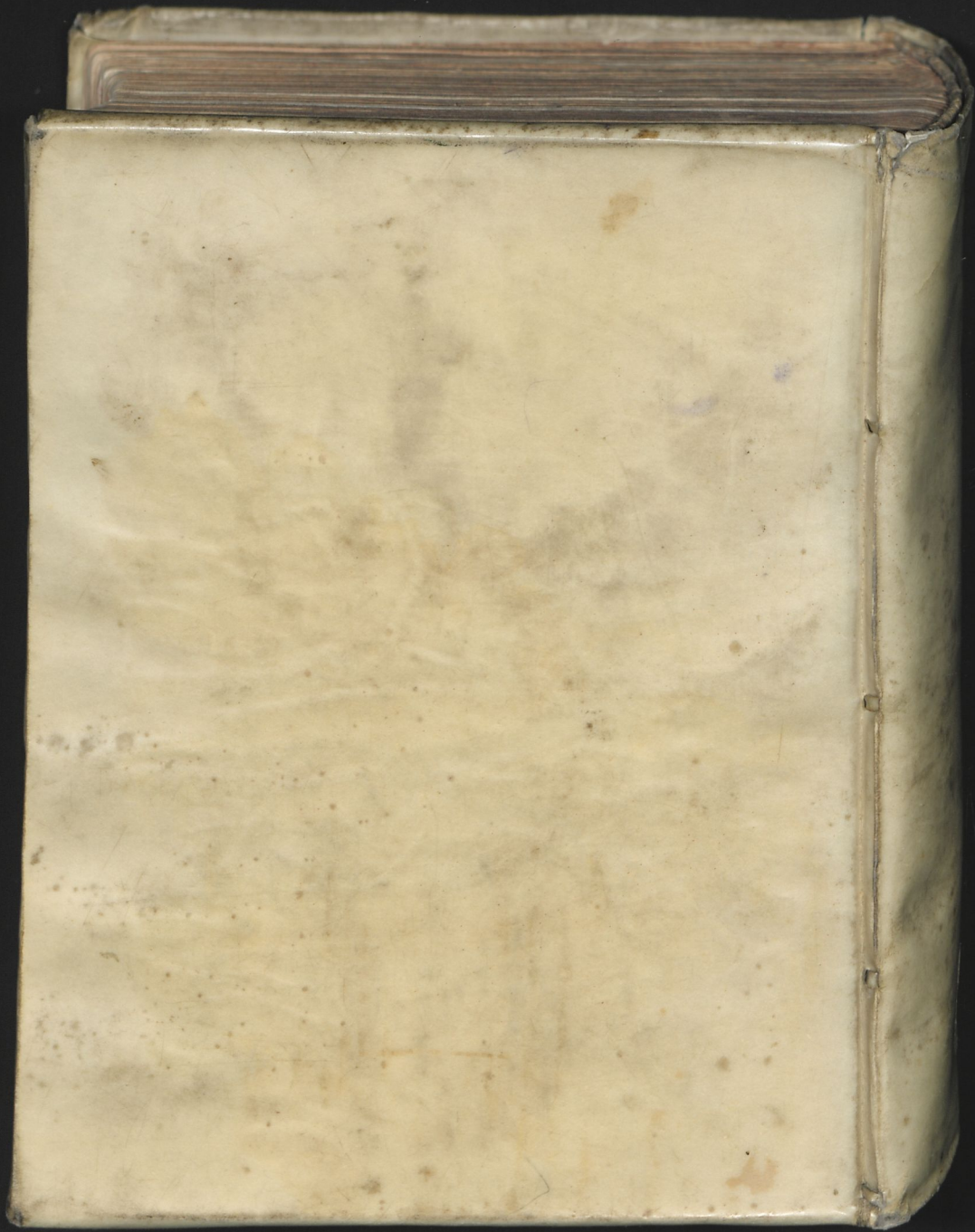

St

VD 78

VD 78

26

VISVM PRO

Ezechieli c. XXXV

OSSIBVS

PRIMO QUIDEM ARID

INDE VERO NERVIS, CARN

DENIQUE VITALI S

CIVIBVS A

FRIDERI

IN PENTECOSTALIBVS FERIIS

PRORE

D. IO. HENR.

FAC. THEOL. SENI

THEOL. I

VNA

CANCELLARIO

ET RELIQVIS PROF

ACAD

ANNO c

HALAE MAG

LITTERIS I

Farbkarte #13

B.I.G.

